

Ut omnes aliquam partem habeant in principatu

Uczestnictwo obywateli
w życiu politycznym wspólnoty
w myśli Tomasza z Akwinu

Monografie
Kolegium
Jagiellońskiego

Rada Programowa serii:

przewodniczący: prof. KJ dr hab. Grzegorz Górski (Kolegium Jagiellońskie, Toruń, Polska)

prof. Ivana Butoracova Sidlerova PhD (University of St. Cyril and Methodius, Trnava, Slovakia)

prof. dr hab. Krzysztof Górski (Jet Propulsion Laboratory NASA, Pasadena, CA, USA)

prof. RN dr Josef Navratil PhD (University of South Bohemia, České Budějovice, Czech Republic)

ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński (Kolegium Jagiellońskie, Toruń, Polska)

prof. UMK dr hab. Marek Zajko (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń, Polska)

prof. KJ dr hab. Krystyna Żuchelkowska (Kolegium Jagiellońskie, Toruń, Polska)

Ut omnes aliquam partem habeant in principatu

Uczestnictwo obywateli
w życiu politycznym wspólnoty
w myśli Tomasza z Akwinu

Adam
Machowski

AKAPIT

WYDAWNICTWO
EDUKACYJNE

Monografie
Kolegium
Jagiellońskiego

Toruń 2021

JAGIELLOŃSKI
INSTYTUT WYDAWNICZY

Recenzenci: ks. prof. Mirosław Mróz, Wydział Teologiczny, UMK w Toruniu
dr hab. Grzegorz Górski, prof. Kolegium Jagiellońskiego

Redaktor prowadzący: Beata Króliczak-Zajko

Redakcja i korekta: Sylwia Sass

Opracowanie graficzne: Beata Króliczak-Zajko

Skład: Iwona Banasiak

Copyright by © Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit” s.c.
oraz Jagielloński Instytut Wydawniczy & Adam Machowski

Współpraca wydawnicza:

Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit” s.c. oraz Jagielloński Instytut Wydawniczy
Toruń 2021

AKAPIT

WYDAWNICTWO
EDUKACYJNE

Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.

ul. H. Piskorskiej 12/23

87-100 Toruń

tel. 56 648 55 53, e-mail: info@weakapit.pl

ISBN 978-83-63955-97-7

JAGIELLOŃSKI
INSTYTUT WYDAWNICZY

Jagielloński Instytut Wydawniczy

ul. Szosa Bydgoska 50

87-100 Toruń

tel. 56 651 97 81

ISBN 978-83-65824-55-4

Oferta wydawnicza oraz sprzedaż internetowa: www.weakapit.pl, tel. 601 880 321

MD-
machinadruku

Druk: Machina Druku, www.machinadruku.pl

Spis treści

Wykaz skrótów ogólnych	7
Wykaz skrótów dzieł Tomasza z Akwinu	8
Wykaz skrótów dzieł innych autorów	10
Wstęp	11
Rozdział I. Uwarunkowania życia społecznego i politycznego, które wskazują na konieczność partycypacji politycznej.	27
I.1. <i>Homo particeps</i> jako punkt wyjścia rozważań na temat zasady uczestnictwa w polityce	30
I.2. Relacja pomiędzy częściami a całością w opisie wspólnoty ludzkiej	48
I.3. Partycypacja polityczna w Średniowieczu	72
Rozdział II. Partycypacja polityczna w filozofii politycznej Tomasza z Akwinu	89
II.1. Status epistemologiczny polityki i kwestia uczestnictwa	93
II.2. Koncepty polityczne w dziełach Akwinaty, dla których ważna jest partycypacja	111
II.3. <i>Participatio politica</i> jako zasada filozofii politycznej Tomasza z Akwinu	131
Rozdział III. Formy obywatelskiego uczestnictwa w życiu politycznym	155
III.1. <i>Participatio</i> jako wspólne rozważanie o sprawach publicznych	158
III.2. Uczestnictwo w procesie stanowienia prawa.	180
III.3. „Ut omnes aliquam partem habeant in principatu”	203

Rozdział IV. <i>Participatio</i> jako warunek <i>sine qua non</i> życia politycznego	229
IV.1. Uczestnictwo jako zasada udoskonalająca ustrój polityczny	232
IV.2. Partycypacja w różnych systemach politycznych	248
IV.3. Potrzeba zasady uczestnictwa w systemie najmniej partycypacyjnym – tyranii	263
Zakończenie	277
Teksty źródłowe	285
Wydania dzieł Tomasza z Akwinu	285
Tłumaczenia dzieł Tomasza z Akwinu	287
Inne źródła	289
Bibliografia pomocnicza	290